

τριάκοντα ἔτη ἀπὸ τοῦ παρόντος ὅρκου ἑκατὸν ἄνδρες Ναυπάκτιοι νὰ ἐπιβάλλωσιν, ἂν θέλωσιν, ἐκ νέου τὸν ὅρκον εἰς τοὺς Ὀπουντίους καὶ οἱ Ὀπουντίοι ὡσαύτως εἰς τοὺς Ναυπακτίους.

2. Ὅστις τῶν ἐποίκων ἐκ τῆς Ναυπάκτου ἀναχωρῇ ἄνευ ἐξοφλήσεως τῶν φόρων αὐτοῦ ἀποκλείσθω τῶν Λοκρῶν, ἕως ἂν τὰ νόμιμα ἀποτίσῃ εἰς τοὺς Ναυπακτίους.

3. Ἐὰν οὐδεὶς νόμιμος κληρονόμος ἐν τινὶ οἰκίᾳ τῶν ἐν Ναυπάκτῳ ἐποίκων ὑπάρχῃ λαμβανέτω ὁ πλησιέστερος συγγενὴς ὑποκνημιδίου Λοκρὸς ἔάν τε ἀνὴρ τύχῃ ὢν, ἔάν τε παῖς, ἐντὸς τριῶν μηνῶν αὐτὸς μεταδίδων, τὴν κληρονομίαν εἰς τὴν ἑαυτοῦ κατοχὴν. Ἐν ἐναντίᾳ περιστάσει γενέσθω κατὰ τοὺς ναυπακτίους νόμους.

4. Ὅστις ἐκ τῆς Ναυπάκτου εἰς τοὺς ὑποκνημιδίους Λοκροὺς θέλῃ νὰ ἐπανέλθῃ, κοινοποιησάτω τοῦτο ἐν μὲν Ναυπάκτῳ ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν δὲ τῇ ὑποκνημιδίῳ Λοκρίδι ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως, ἐξ ἧς κατὰγεται.

5. Ἐὰν τις τῶν Περκοθαριῶν καὶ Μυσαχέων Ναυπάκτιος ἐγένετο αὐτὸς τε καὶ ἡ αὐτοῦ περιουσία ἢ ἐν Ναυπάκτῳ ὑποκείσθωσιν τοῖς ναυπακτίοις νόμοις, ἢ δὲ ἐν τῇ ὑποκνημιδίῳ Λοκρίδι περιουσία αὐτοῦ ὑποκείσθω τοῖς ὑποκνημιδίοις νόμοις καθ' ὃ κύρος ἔχουσιν ἕκαστοι ἐν ἑκάστη πόλει τῶν ὑποκνημιδίων Λοκρῶν. Ἐὰν τις τῶν Περκοθαριῶν καὶ Μυσαχέων ἐκ τῆς ἐπικρατείας τῶν νόμων τῶν ἐποίκων ἀποχωρῇ ἔστω τοῖς νόμοις τῆς πόλεως αὐτῶν ὑποκείμενος.

6. Ἐὰν τις ἐν Ναυπάκτῳ οἰκῶν ἔχῃ, τοῦ ἀδελφοῦ ἀποθανόντος, ὁ ἐποικὸς κληρονομησάτω, ὅπως νόμος ἐστὶν ἑκάστου τῶν ὑποκνημιδίων Λοκρῶν, κληρονομησάτω δὲ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος.

7. Αἱ δίκαι τῶν ἐν Ναυπάκτῳ ἐποίκων προηγήσθωσιν παρὰ τοῖς δικασταῖς πάσης ἄλλης. Οὗτοι δὲ ἐν Ὀπουντίῳ κατ' ἔτος αὐθημερὸν διδόντωνσαν δίκας καὶ λαμβανέτωσιν, καθισταμένου ἐκ τῶν ὑποκνημιδίων Λοκρῶν ἐνὸς ἀντιπροσώπου (δικηγόρου), ἐκ τῶν Λοκρῶν τοῖς ἐποίκοις καὶ ἐκ τῶν ἐποίκων τοῖς Λοκροῖς, ἀλλ' ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν ἀρχῇ ὄντων.

8. Ὅστις ἀπολίπη πατέρα καὶ τὸ ἐκ τῆς περιουσίας αὐτοῦ μέρος τῷ πατρὶ, ἐξέστω τῷ ἐν Ναυπάκτῳ ἐποίκῳ, τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, νὰ λάβῃ τὸ μέρος αὐτοῦ.

9. Ὅστις τοὺς θεσμοὺς οἰωδὴποτα τρόπῳ παραβῇ ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν συντεθειμένων, τῆς πλειονότητος τῶν χιλιῶν τῶν Ὀπουντίων καὶ τῆς πλειονότητος τῶν ναυπακτίων ἐποίκων, ἔστω ἄτιμος, ἢ δὲ περιουσία αὐτοῦ γενέσθω δημοσία. Τὸν ἐγκαλοῦντα παρουσιάσάτω ὁ ἄρχων ἐνώπιον τοῦ δικα-

στηρίου· παρουσιάσάτω δὲ αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν, ἐὰν αὐτῷ τοσαῦται ἔτι ἐκ τοῦ χρόνου τοῦ ὑπουργήματος αὐτοῦ ὑπολείπονται. Ἐὰν μὴ ἐγκαλοῦντα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου παρουσιάσῃ ἔστω ἄτιμος, ἢ δὲ περιουσία γενέσθω δημοσία. Τὸ μέρος (;) μετὰ τῶν συνοικητῶν διομοσάτω ὅρκον τὸν νόμιμον. Αἱ ψῆφοι βίβη- τωσαν εἰς ὑδρίαν κατὰ τὸν θεσμόν τῶν ὑποκνημιδίων Λοκρῶν.

Αὐτοὶ οὗτοι οἱ θεσμοὶ ἐχέτωσιν κύρος καὶ περὶ τῶν σὺν Ἀντιφάτᾳ ἐρχομένων ἐποίκων ἐκ Χαλείου.

Σημειώσεις.

Ἐνῷ ἡ παρούσα πραγματεία εὑρίσκετο ὑπὸ τὰ πιεστήρια ἐκομνησάμην παρὰ τοῦ καλοῦ καγαθοῦ Ritschl τὴν διδασκτικὴν Λειψιανὴν διδασκαρικὴν διατριβὴν τοῦ Φρ. Ἀλλήνου *de dialecto locrensiam* ¹⁾. Πρὸς τὴν ὀρθωσιν τοῦ κειμένου οὐδὲν παρ' αὐτῆς ἔχω νὰ παραλάβω, ἅτε τοῦ συγγραφέως πανταχοῦ ταῖς γραφαῖς τοῦ Κουρτίου ἐπομένου. Πρὸ πασῶν ἐπαινεῖ οὗτος τὴν εἰκασίαν *ὁπλοζενος*. Σ. 1, στ. 2 καὶ *μεταφοικιατῶν*. Σ. 2, στ. 19, 20. Ἀλλ' ἐξήγησιν τῆς διανοίας τῆς τελευταίας μάτην τις καὶ παρ' αὐτῷ ἐπιζητεῖ. Τὴν διάλεκτον τῶν Λοκρῶν ἐξηγεῖ ὡς δωρικὴν προσεγγίζουσαν μᾶλλον τῷ αἰολικῷ ἐνιαχοῦ, μάλιστα δὲ τῷ βοιωτικῷ κλάδῳ. Εἰς τὰς γλωσσικὰς ἐρεῦνας νὰ εἰσέλθω δὲν προτίθεμαι ἐνταῦθα.

Τοὺς ἐν σ. 9 ὑπὸ τοῦ Ἀλλήνου μνημονευομένους ριθμοὺς τῆς ἐν Τεργέστῃ «Κλειοῦς» τῆς 19 Μαρτίου, 2 καὶ 9 Ἀπριλίου 1870, ἐνθα ὁ Οἰκονομίδης τὰς ἐπικρίσεις τοῦ Κουρτίου καὶ Βουρσιανοῦ ἀντεπέκρινεν, οὐκ ἀνέγνω.

Βυρτσόβουργον.

Δ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ.

ΡΗΓΑΣ Ο ΦΕΡΑΙΟΣ.

Τὰ κατὰ τὸν θάνατον τοῦ πρωτομάρτυρος τούτου τῆς ἐλληνικῆς ἐλευθερίας πολλαχῶς παρεστάθησαν μέχρι τοῦδε. Οἱ μὲν εἶπον αὐτὸν πνιγέντα ἐν ποταμῷ, οἱ δὲ αὐτοκτονήσαντα καὶ ἕτεροι κατατομηθέντα. Κατὰ τὴν τελευταίαν μάλιστα ἀναστήλωσιν τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ ἐγράφησαν οὐκ ὀλίγα. Πρὸ μικροῦ δὲ ἡ ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκδιδομένη ἐλλ. ἐφημερίς *Ἴρις* ἐδημοσίευσε τὰ κατωτέρω, βεβαιώσασα ὅτι ἐπανελήφθησαν ὑπὸ δύο τῶν ἐταίρων τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου, ἀποφυγόντων

¹⁾ Ἡ διατριβὴ αὕτη ἐδημοσιεύθη καὶ ἰδίᾳ καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Κουρτίου ἐκδιδομένοις *Stud. Z. griech. u. lat. grammatik* Band 3.

τὸν θάνατον. Ἐπαναλαμβάνομεν δὲ καὶ ἡμεῖς ταῦτα χάριν κυρίως τῶν εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ἀσχολουμένων.

« Ὁ Ῥήγας μετὰ τὴν ἐκ Δακίας ἀναχώρησιν τοῦ διέμεναν ἐν Βιέννῃ, ἐνθα συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς ἐταιρείας τῶν Φιλικῶν καὶ ἀνευδότης ὑπὲρ αὐτοῦ εἰργάζετο. Ὁ χάρτης τῆς Τουρκίας, ὃν αὐτὸς ἐχάραξε καὶ οὐ τινος ἀντίτυπα καὶ εἰς χειρομάνδουλα ἐτύπωσε, μαρτυρεῖ τὸ ἀκάματον τοῦ ἀνδρός. Τὰ ἐγερτήρια ἔσματα τοῦ, ἃ τινες εἶχον καταστήσει κοινὰ καθ' ὅλην τὴν Αὐστρίαν, καὶ ὁ ἐνθουσιασμός ὃν ἐνέπνεον παρ' ἅπασιν τοῖς Ἑλλήσι τὸν ἐνεθάρρυνον νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τοῦ Ναπολέοντος Α'. ὅστις εἶχεν ἤδη κατανοῦν τὴν Ἀνατολὴν καὶ τοὺς Ἕλληνας, ἐξ ὧν πολλάκι χιλιάδες ἐπολέμησαν ὑπὸ τὰς Γαλλικὰς σημαίας ἐν Αἰγύπτῳ· μάλιστα δὲ ἀφοῦ εἶδεν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἦσαν ἀπεκτηνωμένοι καὶ οὐδόλως ἐπέισθησαν νὰ ἐγερθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας.

« Συνενοήθη λοιπὸν ὁ Ῥήγας μετὰ τοῦ Ναπολέοντος εὐρισκομένου τότε ἐν Κάμπω-Φορμίῳ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ ὅπως συνενοηθῇ καὶ προφορικῶς μετ' αὐτοῦ. Πρὸς περισσοτέραν δ' αὐτοῦ ἀσφάλειαν ἐπεμψε πρῶτον τ' ἀναγκαῖα ἐγγράφα σφραγισμένα ἐν Τεργέστη παρὰ τινι τῶν ἐταιριστῶν, καὶ ἀκολούθως ἀνεχώρησε καὶ ὁ ἴδιος. Δυστυχῶς ὁ ἐν λόγῳ ἐταιριστὴς ἐλείπεν ἐκ Τεργέστης καὶ τὰ ἐγγράφα παρέλαβε καὶ ἀπεσφράγισεν αὐτὰ ὁ συνεταῖρος αὐτοῦ Δημητριάδης καλούμενος, ὅστις ἦτο καὶ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος καὶ μεγαλειότερος κεφαλαιοῦχος.

« Τρομάξας δὲ οὗτος διὰ τὸ περιεχόμενον, ἔσπευσε πάραυτα εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ παρέδωκεν αὐτά. Ἐνῷ δὲ ὁ Ῥήγας ἐφθασεν ἐν Τεργέστη μετὰ τοῦ Περρραϊδοῦ, καὶ αὐτὸς μὲν κατέλυσεν εἰς πανδοχεῖον, ὁ δὲ Περρραϊδὸς εἰς τὸ Γαλλικὸν προξενεῖον ὡς ἀξιωματικὸς Γάλλος, ἔσπευσε πάραυτα ἡ ἀστυνομία καὶ τὸν ἐπολιόρκησεν. Ἰδὼν οὖν ὅτι ἐπροδόθη κατέστρεψεν ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ ὅλα τὰ ἐγγράφα, ἃ τινὰ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ εἶτα τὸν ἀπήγαγον εἰς τὴν ἀστυνομίαν καὶ ἐκείθεν εἰς Βιέννην.

« Ὁ Ῥήγας δὲν ἠρνήθη τίποτε κατὰ τὰς ἀνακρίσεις, πιστεύων ὅτι κράτος χριστιανικὸν ἢ Αὐστρία, δὲν ἤθελε τὸν κατακρίνει ἐργαζόμενον ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀπανθρωποτέρου ζυγοῦ τῆς τυραννίας τῶν Τούρκων, καθ' ὧν ἡ Αὐστρία αὐτὴ πάντοτε ἐπολέμησεν. Ἡγνῶσι ὁμῶς ὁ Ῥήγας ὅτι ἡ Αὐστρία ἐπιθυμεῖ τὴν πτώσιν τῆς Τουρκίας ὑπὲρ αὐτῆς μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὑπὸ ἐτέρου, καὶ ὅτι ἤθελε νὰ φαίνεται πρὸς τὴν Τουρκίαν ὡς ὁ ἐπικινδυνωδέστερος ἐχθρὸς καὶ συνάμα ὁ καλλίτερος φίλος. Οὕτω δὲ καὶ παρέδωκεν αὐτὸν δέσμιον εἰς αὐτὴν, καὶ τὸν ἀπήγαγον εἰς Βελιγράδιον.

« Ἡ σύλληψις τοῦ Ῥήγα διασπλίσθη πανταχοῦ ὑπὸ τῶν συνεταίρων, καὶ ὁ Πασβάνογλου ὅστις ἦτο σατράπης ἰσχυρὸς Βιδινίου, καὶ μεμυημένος ὑπὸ τοῦ Ῥήγα εἰς τὰ τῆς ἐταιρείας, κατέλαβεν ἅπασας τὰς διόδους τὰς ἀγούσας εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἀρπάσῃ διὰ τῆς βίας τὸν Ῥήγαν καὶ σώσῃ αὐτόν. Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ πασᾶς Βελιγραδίου εἰδοποίησε τὴν Πύλην περὶ τοῦ Ῥήγα καὶ περὶ τῶν τάσεων τοῦ Πασβάνογλου, ἡ δὲ Πύλη διέταξε νὰ φονευθῇ ἐν Βελιγραδίῳ ἀφοῦ ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπαστολῇ αὐτοῦ ἦτο ἀδύνατος. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁμῶς τούτῳ ὁ Ῥήγας ἦτο φυλακισμένος μετὰ τῶν ἐξ ὁπαδῶν του εἰς ἐν ὑπόγειον τοῦ σεραγίου τοῦ φρουρίου Βελιγραδίου, ἡ δὲ μονογενὴς τοῦ πασᾶ κόρη ἠσθέει βαρέως. Ἐν τούτοις ὁ πασᾶς εἰδοποιήθη ὅτι ὁ Ῥήγας ἦτο ἱατρὸς καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ κοράσιόν του. Ὁ Ῥήγας πεπαιδευμένος ὢν καὶ τοιμὴ ἱατρὸς εἶδεν ὅτι ὀλίγος ἀὴρ καθαρὸς καὶ καθαρτικὰ τινὰ ἠδύναντο νὰ σώσῃ τὸ ἀσθενοῦν κοράσιον, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ πασᾶς τότε τῷ ἐπρότεινε νὰ τὸν φυγαδεύσῃ καὶ νὰ σωθῇ, ὁ Ῥήγας ἐζήτησε νὰ σωθῶσιν ἅπαντες οἱ μετ' αὐτοῦ, ὡς μὴ ἔνοχοι, ἀλλ' αὐτῷ πιστεύσαντες. Ὁ πασᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ σώσῃ ἅπαντας, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐφθασεν ὁ δῆμιος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ πασᾶς παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς αὐτόν. Ἐνῷ δὲ τοὺς ἀπῆγον εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ἠρώτησαν τὸν Ῥήγα ποίους εἶχεν ἀκόμη συνωμότας. *Τὸ ἔθνος ὅλον, ἀπεκρίθη. Τοῦ ἐζήτησαν νὰ ἐξηγήσῃ τὰ διὰ συμβολικῶν στοιχείων γεγραμμένα ἐγγράφα καὶ ἠρνήθη·* ἔκαμαν ἐκκλησίαν εἰς τὴν νεότητά του νὰ φεισθῇ αὐτῆς καὶ νὰ γενῇ ὀθωμανός, τότε διὰ πυγμῆς ἐρρίψεν ἐκτάδην τὸν προτείναντα, ἀνακράζων· *ἀρκετὰ εἴησα, ἐγὼ εἴσπειρα ἄλλοι δ' ἐντὸς ὀλίγου θὰ θερίσωσιν.*

« Οὕτω δὲ τοὺς ἀπεκεφάλισαν ἅπαντας ἐν τῇ πλατείᾳ, τῇ μεταξὺ τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως, τὰ δὲ πτώματά των ἐρρίψαν εἰς ἓνα λάκκον παρὰ τὸν Δούναβιν.

« Ἡ λύσσα ὁμῶς τῶν δημίων, Αὐστριακῶν καὶ Τούρκων, δὲν περιωρίσθη ἕως ἐδῶ· γινώσκοντες ὅτι ἡ ἐταιρία τοῦ Ῥήγα εἶχε λάβει διαστάσεις κολοσσιαίας, ἐπάσχισαν νὰ ἐξοντώσωσι καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα αὐτῆς· οὕτω λοιπὸν συνελήφθησαν ἕτεροι δώδεκα, εἰς οὓς εὐρέθησαν ἐπιστολαὶ συμβολικαί, καὶ τοῦτο ἦν ἀρκετὸν ὅπως ἀποφασισθῇ ἡ τύχη των.

« Ὡς συνένοχοι οὖν τοῦ Ῥήγα ἐστάλησαν εἰς τὸ φρούριον Ἀδᾶ-Καλὲ, ἦτοι Νέαν Ὀρσοβαν, καὶ ἐκεῖ ἐν ταῖς κατακόμβαις τοῦ φρουρίου βιβθέντες ἀλυσίδετοι οἱ μάρτυρες οὗτοι ἐβασανίζοντο. ἵνα δὲ μὴ ἐκ τῶν βασάνων βιασθῶσι νὰ ὁμολογήσωσι τι, ἐκοψαν ἅπαντες τὴν γλῶσσάν των με τοὺς ὀδόντας καὶ οὕτω μετ' οὐ πολὺν ἀπέθανον. Εἰς τῶν διηγουμένων

μοι ταῦτα εὐρισκόμενος μεθ' ἡμῶν εἰς Ἄδα-Καλὲ, ὅποτε χάριν περιεργείας ἐπεσκέψθημεν τὸ φρούριον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τῆς Αὐστρίας Παύφερ κατὰ τὸ 1851 καταληφθεὶς ὑπὸ φρίκης εἰς τὴν θέαν τῆς φυλακῆς τῶν μαρτύρων τούτων, «ἰδοὺ, μοι ἔλεγεν, ἰδέτε ἐτι τὰ αἵματα αὐτῶν, σώζονται εἰς τοὺς τοίχους.»

«Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ ἕτεροι δικτῶ παρεδόθησαν εἰς τοὺς Τούρκους, οἵτινες δεσμεύσαντες αὐτοὺς τοὺς ἔρριψαν γυμνοὺς ἐντὸς λέμβου ἠγκυροβολημένης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Δουνάβεως ἀντικρὺ τοῦ φρουρίου τῆς Βυδίνης ἐν καιρῷ χειμῶνος, καὶ ἐκεῖ ἀπέθινον ἅπαντες ὑπὸ τοῦ πάγου, τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης.

«Τοιαῦτα ὑπέστησαν οἱ μεγαλουργοὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες ὅπως πλάσωσιν ἡμῖν πατρίδα ἐλευθέραν! Ἡ ἱστορία δὲν περιέχει ὁμοία περὶ οὐδεμιᾶς χώρας τῆς ὑψηλίου, καὶ ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ὄντα κατηγοροῦντα καὶ ὑβρίζοντα τοὺς Ἕλληνας! Ὡς ἐλευθερία, πόσον ἀκριβὴς ἡγοράσθης καὶ πόσον ὀλίγον ἐκτιμῶνται αἱ ὑπὲρ σοῦ θυσίαι!!

«Οἱ συνεταῖροι τοῦ Ρήγα πνέοντες ἐκδίκησιν διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἐν Τεργέστη ἐμποροῦ (Δημητριάδου) ἀπεφάσισαν τὴν καταστροφὴν του· παρουσιάσθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἐδανείσθησαν μέγα ποσὸν χρημάτων ἐπὶ ἐνεχύρῳ βαρυτίμων πραγμάτων, προερχομένων ἐκ τῶν ὑπὲρ πατρίδος προσφορῶν, κατορθώσαντες νὰ σημειωθῇ ἐν τῷ συμβολαίῳ αὐτὰ ἐνέχυρα θέλουν ἐπιστραφῇ ἅμα πληρωθῶσι τὰ δανειζόμενα χρήματα μετὰ τῶν τόκων αὐτῶν.» Παρῆλθε πολὺς χρόνος, καὶ ὁ προδότης εὐρισκόμενος εἰς ἀνάγκας προσεκάλεσε διὰ τῶν ἐφημερίδων τοὺς ὀφειλέτας νὰ τῷ φέρωσι τὰ χρήματα, ἄλλως ἤθελε προδοθῇ εἰς τὴν ἐκποίησην τῶν ἐνεχύρων, ὑπερ καὶ ἔπραξε μετ' οὐ πολὺ. Οἱ ὀφειλέται ἐν τούτοις κατώρθωσαν ν' ἀγοράσωσιν αὐτοὶ μέρος τῶν πραγμάτων, μέχρις οὗ ἐνόησαν ὅτι ἐφθασαν εἰς τὸ σχέδιόν των. Παρουσιάσθησαν οὖν εἰς τὸν ἔμπορον φέροντες τὰ χρήματα. Ὁ ἔμπορος δικμαρτύρεται ὅτι μὴ παρουσιασθέντων αὐτῶν ἐξεποίησατο τὰ πλεῖστα τῶν ἐνεχύρων· οἱ ὀφειλέται ἔχοντες ὑπὲρ αὐτῶν τὸ συμβολαίον ἄγουσιν εἰς δίκην τὸν ἔμπορον, καὶ ἐνῶ τὸ Πρωτοδικεῖον τὸν ἠθώωσε, τὸ Ἐφετεῖον καὶ τὸ ἀνέκλητον τὸν κατεδίκασαν νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ ἐνέχυρα, λαμβάνων τὰ χρήματά του. Αναγκασθεὶς οὖν νὰ ἀγοράσῃ τὰ ἐκποιηθέντα κατεστράφη ἐξ ὀλοκλήρου καὶ κατήντησεν ἐπαίτης εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βιέννης, ἐλεεινὸς καὶ ἄθλιος, ἀκούων καθεκάστην ὀπισθεν τοῦ τοῦ αἵμα τοῦ Ρήγα, ἄθλιε, σὲ πνίγει.»

ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΣ ἢ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΣ (*).

Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπεδίδετο εἰς τὸν Λουκιανόν, τὸν εὐφυέστατον τῶν πολεμίων τοῦ ἀρχαίου θερσκειύματος, ὁ διάλογος ὁ ἐπιγραφόμενος *φιλόπατρις ἢ διδασκόμενος*. Ἐπειτα ἐνομίσθη ὅτι ὁ διάλογος οὗτος ἐγράφη μᾶλλον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου. Ἄλλοι ὁμῶς συμπεραίνοντες ἐκ τοῦ περιεχομένου ἐν αὐτῷ τύπου τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν λεπτομερειῶν, ἠξίωσαν ὅτι ὁ διάλογος οὗτος δὲν εἶναι προγενέστερος τῆς 12 ἑκατονταετηρίδος. Τελευταῖον δὲ ὁ Γάλλος Ἄσε, ὁ ἀριστος σχολιαστὴς τοῦ Λέοντος τοῦ Διακόνου, καὶ οἱ ἐν Βόννῃ τούτου ἐκδότης, ἐπιμελέστερον ἐγκύψαντες εἰς τὸ πνεῦμα καὶ εἰς τὸ γράμμα τῆς μικρᾶς ταύτης συγγραφῆς, παρετήρησαν ἰδίως ὅτι αὕτη ἀναφέρει σφαγὰς παρθένων ἐν Κρήτῃ, αἵτινες οὕτε ἐπὶ Λουκιανοῦ, οὕτε ἐπὶ Ἰουλιανοῦ συνέβησαν, ἀλλ' ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Φωκά, ὡς ῥητῶς ἐκτραγῶδει ὁ Θεοδόσιος ἐν τῇ 4 αὐτοῦ ἀκροάσει· καὶ προσέτι ὅτι ὅσα λέγει περὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ τεκταινομένων ἐν τῇ πόλει, συνδυαζόμενα πρὸς ἄλληλά τε καὶ πρὸς τὸ γεγονός τῶν ἐν Κρήτῃ σφαγῶν, ἀναφέρονται μᾶλλον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Νικηφόρου Φωκά ἢ εἰς πᾶσαν ἄλλην. Ἐκ τούτων δὲ πάντων συνήγαγον τὸ εὐλογον συμπέρασμα, ὅτι ὁ διάλογος συνετάχθη ἐπὶ τοῦ βασιλέως ἐκείνου μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Διὸ καὶ περιελήφθη ἤδη ἐν τῇ Βονναίᾳ ἐκδόσει μεταξὺ τῶν μνημείων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Νικηφόρου. Ἐντεῦθεν δὲ γίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐν τῇ 10 ἑκατονταετηρίδι ὑπῆρχον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄνδρες τῶν ὁποίων τὰ ἔργα, ὀλίγιστα δυστυχῶς ὄντα, ἢ τοῦλάχιστον μὴ διασωθέντα, ἠδύναντα διὰ τὴν περὶ τὸν λόγον τέχνην, καὶ τὴν εὐφυίαν τοῦ πνεύματος, καὶ τὴν γενναιότητα τοῦ φρονήματος νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς ἓνα τῶν λαμπροτέρων ἀντιπροσώπων τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ. Ἄν ὁ συγγραφεὺς ἡμῶν δὲν μιμεῖται πάντοτε εὐστόχως τὸν Λουκιανόν, τὸν Λουκιανόν τοῦλάχιστον ἀγωνίζεται νὰ μιμηθῇ πρότυπον γενναῖον. Ἄν ἡ λέξις αὐτοῦ δὲν εἶναι πάντοτε καθαρὰ, τὸ πνεῦμα εἶναι ἑλληνικόν. Ὅποια τῶν ὁντι διαφορά μεταξὺ τῆς συνήθους ἀπειροκαλίας τῶν χρονογράφων καὶ τῆς χάριτος τοῦ δια-

(*) Γνωστὸν ὅτι ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐκδίδεται ἀνέκαθεν μετὰ τῶν λοιπῶν συγγραμμάτων τοῦ Λουκιανοῦ διάλογος εἰς τοῦτον ἀποδιδόμενος. Καθ' ὃ ὁμῶς μανθάνομεν ἐκ τοῦ ἐσχάτου δημοσιευθέντος Δ' τόμου τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Παπαρρηγόπουλου ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, παρ' οὗ ἐδανείσθημεν τὰ ἀνωτέρω, φαίνεται ὅτι ἐγράφη πολὺ μετὰ ταῦτα, περὶ τὴν 11 ἑκατονταετηρίδα, ὑπὸ εὐφυοῦς τινος μιμητοῦ τοῦ χαριεστάτου συγγραφέως τῶν Νεκρικῶν διαλόγων.